

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Formålet med beslutningsforslaget er at forbedre voldtægtsfres retsstilling i voldtægtssager på en række konkrete punkter. Forslaget indeholder tre hovedpunkter:

- At sikre voldtægtsfremene den nødvendige bistand under gennemførelsen af retssagen og almen bistand og rådgivning under forløbet i øvrigt ved som udgangspunkt at gøre udpegningen af bistandsadvokat for voldtægtsfrem obligatorisk (beslutningsforslagets punkt 1)
- At forbedre voldtægtsfremenes processuelle stilling i retssagen ved at give bistandsadvokaten en bedre adgang til at deltage i sagens behandling (beslutningsforslagets punkt 2)
- At sikre voldtægtsofferet mod at blive udsat for yderligere nedværdigende situationer under sagens forløb og give offeret en reel mulighed for at komme ordentligt igennem forløbet ved ændring af reglerne om vidneafhøring af voldtægtsofferet, forbedrede muligheder for konfliktråd og hurtigere sagsbehandling samt ændret praksis hos Erstatningsnævnet. (beslutningsforslagets punkt 3-6).

Punkt 1 og 2 vil kræve ændringer af retsplejeloven, mens punkt 3-6 kan gennemføres inden for gældende lovgivning, men vil forudsætte administrative ændringer og øget ressourceanvendelse og bevilling.

Der anmeldes ca. 500 voldtægter om året, men det skønnes, at kun 25 pct. af de voldtægter, der rent faktisk finder sted, bliver anmeldt. Kvinder er bange for at anmelde voldtægt. Myten om, at en ærbar kvinde ikke kan voldtages, er stadig levende. Det er kvindens seksualliv, der udpensles i retten, og som man kan læse om i avisen. Det er vurderingen af, om kjolen var for kort eller blusens udringning for dyb, der pludselig bliver afgørende. Det er ikke afgørende, om hun sagde nej! Det, der er afgørende, er, om manden forstod, at hun sagde nej og mente det. Samtidig er sager om voldtægt interessante for pressen. Det giver ikke sjældent anledning til megen fokus på kvindens seksualliv på en måde, som må skræmme mange kvinder fra at

anmelde voldtægt. Dertil kommer, at gennemførelsen af sagerne ofte tager urimeligt lang tid. Med beslutningsforslaget lægges der op til, at voldtægtssagerne skal fremmes på samme måde som sagerne efter §§ 244-246 (voldssager).

Forslagsstillerne mener, at det er på tide, at man i stedet for hele tiden at fokusere på det noget diffuse begreb retsfølelsen i stedet fokuserer på de svageste – i voldtægtssagerne ofrene – og giver disse nogle muligheder med hensyn til støtte, vejledning og kompensation, så ofrene kan komme videre i tilværelsen. I den forbindelse er retssagen vigtig, da den er en del af bearbejdelsen af den krænkelse, som den forurettede har været ude for. Vi kan ikke leve med, at offeret straffes to gange, sådan som flere ofre desværre føler at de gør i dag. Dette er formentlig en vigtig forklaring på, at man har kunnet iagttage et fald i anmeldte voldtægter. Ikke mindst når man ser på, hvordan offentligheden behandlede den kvinde, der anmeldte en gruppevoldtægt i forbindelse med en julefrokost forrige jul.

I 1980'erne var Danmark foregangsland med hensyn til erstatning til ofre og indførelse af mulighed for bistandsadvokat m.v. Udviklingen er imidlertid de sidste mange år helt gået i stå på dette område. Dr.jur. Anne Robberstad, Norge, har foretaget en komparativ undersøgelse af forurettedes retsstilling i de nordiske lande. Udredningen »Kontradiksjon og verdighet« er afgivet til det norske Justitsdepartement i 2002.

I udredningen når Anne Robberstad frem til, at det er nemt at rangere de nordiske lande, når det gælder forurettedes retsstilling. På førstestpladsen kommer Finland og Sverige, og herefter følger Norge, Danmark og Island. Anne Robberstad bemærker, at det er vanskeligt at forestille sig, at der er noget at hente i dansk ret, hvis man ønsker at styrke forurettedes stilling, hvilket er paradoksalt i betragtning af, at Danmark var det første nordiske land, som indførte bistandsadvokatorordningen.

Et centralt og væsentligt spørgsmål, når det drejer sig om ofres rettigheder, er spørgsmålet om offerets processuelle stilling under straffesagen.